

tekinti át (229–41). H. GÓRNY 19–20. századi emlékiratokban metaforikusan használt tulajdonneveket tanulmányoz (242–58); E. JAKUS-BORKOWA pedig híres lengyelekről elnevezett virágok (klemátisz-, azaz iszalagfajok) neveit vizsgálta (259–69). – A két helynévi témájú írás közül K. ZIERHOFFER és Z. ZIERHOFFEROWA a helynevekben történt fonetikai változásokat, az akcentus, az archaizmusok, a nyelvjárások és a koartikulációs folyamatok hatását vizsgálja (73–103); T. WĘGRZYN pedig a Bieszczady-hegység 149 lengyelországi hegynevének etimológiájáról, motivációjáról ír (105–28). – A névkutatás egyéb területeit öt tanulmány képviseli: R. ŚRÁMEK a szláv nyelvek névtanának kialakulásáról, fejlődéséről és jelenlegi helyzetéről számol be, s rámutat a legjelentősebb kidolgozott, illetve még kidolgozásra váró területekre (9–26). Három tanulmány is olvasható a globalizáció hatásairól: E. RZETELSKA-FELESZKO arról ír, hogy a tulajdonnevek körében két párhuzamos tendencia fedezhető fel a szláv országokban: egyrészt a globalizáció érvényesíti hatásait, másrészt fennáll az igény a tulajdonnevek nemzeti jellegének őrzésére (27–35). A. CIEŚLIKOWA különböző tulajdonnévtípusokkal példázza a globalizáció hatásait a szláv nyelvekben (37–49). L. DIMITROVA-TODOROVA orosz nyelvű írásában a globalizációnak a bolgár és a lengyel intézménynevekre gyakorolt hatását hasonlítja össze (51–63).

3. A tanulmányok után 16 (többnyire német és lengyel) munka recenziója következik, a folyóirat utolsó rovatában pedig az új főszerkesztő, ALEKSANDRA CIEŚLIKOWA, továbbá STANISŁAW ROSPOND munkásságának méltatását, valamint két lengyel névtani konferencia beszámolóját olvashatjuk.

HELTOVICS ÉVA

NAMENKUNDLICHE INFORMATIONEN 87–88. (2005)

**Szerkesztette: ERNST EICHLER – KARLHEINZ HENGST – DIETLIND KRÜGER
Leipziger Universitätsverlag, Leipzig, 2005. 467 lap**

1. A *Namenkundliche Informationen* évente egyszer jelenik meg, az 1990. szeptember 22-én Lipcsében megalakult Német Névtudományi Társaság támogatásával. A szerkesztők a 2005-ös évfolyamtól néhány helyen megváltoztatták a folyóirat eddigi arculatát: a jövőben rendszeresen olvashatunk benne diplomamunkákról, doktori értekezésekről, fiatal kutatók új kutatási eredményeiről, és a tanulmányok szerzőinek címét is közlésteszik. A folyóirat vonatkozó évfolyamának tartalmát a következőkben ismertettjük:

2. **Tanulmányok.** – Vincent BLANÁR „Hogyan alakul a jövőben a névtan elmélete?” című értekezésében a „Namenarten und ihre Erforschung. Ein Lehrbuch für das Studium der Onomastic” [Tankönyv a névtani kutatásokhoz. Különböző névfajták és az alkalmazott vizsgálati módszerek] című tanulmánykötetről (ANDREA BRENDLER – SILVIO BRENDLER szerk. Hamburg, 2004) fejt ki gondolatait (17–31). HERBERT WOLF tanulmánya történeti és kultúrtörténeti adatok felhasználásával *Drezda, az Elba Firenzéje* elnevezés kialakulásának körülményeit és idejét határozza meg (33–56). WALTER SPERLING írása a döntéseket hozó hivatalos szervek figyelmébe ajánlja azt a körülményt, hogy a geográfusok

véleményét a földrajzi elnevezések változtatásánál vagy új elnevezések meghozatalánál nem veszik figyelembe, pedig arra sok esetben nagy szükség lenne (57–87). WULF MÜLLER a francia svájci földrajzi nevek segítségével arra a kérdésre keresi a választ, hogy a középkori latin *vallis* szó ’völgy’, valamint ’körzet, kerület, járás, megye’ jelentései között milyen összefüggés mutatható ki (89–98). MAŁGORZATA RUTKIEWICZ-HANCZEWSKA tanulmánya a patrocíniumokat vizsgálja a lengyelországi víznevekben, típusokat különít el, és az egyes típusok eloszlását térképlapokon is szemlélteti (99–111). WALTER WENZEL, a kiváló német szlavista az Alsó-Lausitz területén található településnevek etimológiájához új, eddig nem publikált, 16–17. századi levéltári adatokat tesz közzé (113–35). KERSTIN GEBUHR a Thietmar merseburgi püspök (975–1018) krónikájában szereplő *Liubusua* vár földrajzi helyét próbálja meghatározni nyelvi adatok felhasználásával (137–50). WERNER MÜHLNER a településnevekben található ópoláb személynévek alaktani sajátosságait mutatja be, és új szófejtéseket is ad (151–7). Brandenburg, Holstein és Niedersachsen tartományok településneveiben előforduló ópoláb személynévekről a folyóirat már több cikket közölt (2000: 113–19, 2001: 195–204 és 2002: 96–118). KLAUS MÜLLER ezúttal Sachsen-Anhalt tartomány Altmark és Jerichower Land járásából olyan településneveket tesz közzé, melyekben kimutathatók az ópoláb személynévek (159–69). HELMUT PROTZE a Gölnicbánya legrégebb városkönyvében (15–16. század) található személynévekből következtet a német–szlovák nyelvi kapcsolatokra (171–180). ANDREA BRENDLER és FRANCESKO IODICE Alberto Bevilacquaival, az ismert olasz íróval, rendezővel és újságíróval készített interjúja bepillantást nyújt az írói névadás műhelytitkaiba (181–92). SILVIO BRENDLER a névkutatásban eredményesen alkalmazható új segédeszközről, a kartográfiai szoftverről ír (193–200). MARGIT HARTIG munkája a lipcsei vendéglők névanyagát elemzi, bemutatja az egyes névtípusokat, és ismerteti a névadás motivációit is (201–17).

Recenziók, új kiadványok. – A rovatban amerikai, angol, cseh, holland, izraeli, kazah, lengyel, litván, német, norvég, orosz, osztrák, román, spanyol, svájci, svéd, szlovák, ukrán és üzbég kiadványokat ismertetnek (219–347).

A **Folyóiratszemplében** a *Beiträge zur Namenforschung* 39–40. száma (Heidelberg, 2004–2005); a *Blätter für oberdeutsche Namenforschung* 38–39, 40–41. évfolyamait (München, 2001–2004); a *Niederdeutsches Wort* 41–45. (Münster, 2001–2004) és a *Mutterspache* 115/1–4. száma (Wiesbaden, 2005); a *Der Sprachdienst* 49/1–6. évfolyamait (Wiesbaden, 2005); a *Niederlausitzer Studien* 28–31. száma (Cottbus, 1997, 1999, 2001, 2004); a *Lětopis* 49–52. évfolyamait (Bautzen, 2002–2005); a *Rivista Italiana di Onomastica* 10/1–2, 11/1–2. (Róma, 2004–2005); a *Names* 51/3–4., 52/1–4., 53/1–3. (New York/Geneseo, 2003–2005) és a *Névtani Értesítő* 26. számát (Bp., 2004) mutatják be röviden (349–62).

Közlemények, méltatások. – A folyóirat beszámol a humán tudományok központjában megrendezett konferenciáról (Lipcse, 2003) (363–4); a nemzetközi névtani szimpóziumról (Zadar, 2004) (365–9); a 16. szlovák névtani konferenciáról (Bratislava, 2004) (371–4); az Alekszandras Vanagas tiszteletére tartott nemzetközi konferenciáról (Vilnius, Litvánia, 2004) (375–9); a Magdeburg ezerkétszáz éves fennállása alkalmából rendezett tudományos ülésről (Magdeburg, 2004) (381–5); a személynév-tanácsadó megalakulásának tizedik évfordulóján tartott emlékülésről (Lipcse, 2005) (387–96); a több nyelvet használó területeken a kisebbségek névadásával foglalkozó nemzetközi tanácskozásról (Leeuwarden, Hollandia, 2005) (397–404); az elgersburgi kastélyban

megtartott dülönév-konferenciáról (Elgersburg, Németország, 2005) (405–8); valamint a Baskír Köztársaságban folyó névkutatás eredményeiről (409–13). A lapban köszöntik Milan Majtánt, Volkmar Hellfritzschet, Rosemarie Gläser, George Redmondst 70., Ernst Eichlert 75., Horst Naumannt 80., Karl Bischoffot pedig 100. születésnapja alkalmából (415–48).

Krónika. – A folyóirat utolsó rovata a legfontosabb névtudományi rendezvényekről számol be 2004. november 6. és 2005. november 14. között.

VINCZE LÁSZLÓ

NAMENKUNDLICHE INFORMATIONEN 89–90 (2006)

**Szerkesztette: ERNST EICHLER – KARLHEINZ HENGST – DIETLIND KRÜGER
Leipziger Universitätsverlag, Leipzig, 2006. 509 lap**

1. A 89–90. számtól kezdve a folyóirat új fedőlappal jelenik meg, és színes illusztrációkat is közlétesz. A szerkesztők igyekeznek következetesebben alkalmazni az új helyesírási szabályokat, és nagy hangsúlyt fektetnek a tanulmányok, információk tetszetősebb, áttekinthetőbb megjelenítésére. Ettől a számtól kezdve a lap szerkesztése és a nyomdai munkák a Lipcsei Egyetemen folynak. A folyóirat legújabb számának tartalmát a következőkben ismertetjük:

2. Tanulmányok. – ALBRECHT GREULE a Mainzi Tudományos Akadémián 1960–2005 között folyó németországi és európai víznév-kutatási projekt tudományos eredményeit tekinti át cikkében, és megfogalmazza azokat a célokat, melyek a jövő kutatóira várnak (13–30). ERNST EICHLER több évtizede foglalkozik a szláv–német nyelvi érintkezések kérdéseivel. Az itt közölt írásában Sachsen, Sachsen-Anhalt és Thüringia tartományok szláv alapokra visszamenő földrajzi neveinek vizsgálati lehetőségeiről értekezik, és a közeljövőben megvalósítandó szintézis körvonalait vázolja fel (31–41). KARLHEINZ HENGST cikkében egy rejtélyes kelet-türingiai településnév (1212, 1288–1350: *Tryptes*; 1317, 1328, 1331: *Tryptes*; 1327: *Triptis*; 1378, 1382: *Tryptis*) eredetét tárgyalja, új szempontok figyelembevételével (43–52). WALTER SPERLING tanulmánya a Cseh Korona országaiban (Csehország, Morvaország, Osztrák-Szilézia) a fákkal, az erdővel, az erdőgazdasággal, valamint az erdőirtással kapcsolatos földrajzi neveket vizsgálja (53–68). KLAUS MÜLLER Brandenburg tartományban, az egykori ópoláb nyelvterületen fellelhető, növénynevekre visszavezethető településneveket elemzi, és számos adattal gazdagítja a kiadás előtt álló ópoláb lexikon szókészletét (69–80). JÓZEF DOMAŃSKI az 1945 után Lengyelországhoz csatolt Szilézia eredeti szláv, illetve (egy nyelvészekből, történészekből és geográfusokból álló bizottság által) a II. világháború után megváltoztatott földrajzi elnevezései közötti összefüggésekre és ellentmondásokra hívja fel az olvasó figyelmét (81–107). JÜRGEN UDOLPH számos példával bizonyítja, hogy a népek vándorlása és a földrajzi nevek költöztetése között szoros összefüggés mutatható ki (109–30). MATHIAS SPRINGER cikkében a 6. századi történetíró, Jordanes „Gettica” című művében előforduló